

การศึกษาขั้นมูลฐาน

การประชาสัมพันธ์ในแง่ของการจัดการถือว่าเป็นงานช่วยอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีค่ามากในกิจการต่าง ๆ ทุกวันนี้¹ เพราะเป็นสิ่งที่มุ่งให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายดำเนินการและฝ่ายผู้รับ² งานประชาสัมพันธ์มิใช่เป็นหน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้นที่จะต้องจัดขึ้น แมแต่ทางร้าน บริษัท องค์กร และมูลนิธิต่าง ๆ บรรดาที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องกับสังคม จำเป็นต้องจัดบริการประชาสัมพันธ์ขึ้นทั้งนั้น เพราะในสมัยนี้โดยยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่ากิจการใด ๆ ที่จัดขึ้นในสังคมล้วนมีผลกระทบกระเทือนถึงประชาชนส่วนรวมหรือสังคมทั้งหมดเป็นส่วนรวม วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมจะมีความมั่นคงอยู่ได้ก็ต่ออาศัยความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน การที่จะได้รับความร่วมมือนั้นต่ออาศัยการสื่อสาร (communications) ในแง่ของการสื่อสารการประชาสัมพันธ์คือการสื่อความหมายที่ได้ผลในทางบวกต่อสถาบัน คือ เป็นการติดต่อสื่อสารที่สร้าง ความเข้าใจอันดีต่อสถาบันอันจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจสนับสนุนให้สถาบันนั้นคงอยู่อย่างราบรื่น³

การประชาสัมพันธ์เป็นกลยุทธ์ในการเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวาง จากบุคคลที่มีทัศนคติเปิดตาประชาชน ใค้ก่อให้เกิดความกดดันจนมีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในวง การธุรกิจมาสู่บุคคลเปิดตาประชาชน มีส่วนในการพัฒนาความเชื่อ ทัศนคติ ตลอดจน เทคนิควิธีการด้านประชาสัมพันธ์เรื่อย ๆ ตลอดมา จนเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางใน

¹Scott M. Cutlip and Allen H. Center, Effective Public Relations (Fourth ed. N.J.: Prentice - Hall, Inc., 1971), p 2.

²วิทย์ ศิวะศรียานนท์, "การประชาสัมพันธ์" เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง การประชาสัมพันธ์ ของโรงเรียนประชาสัมพันธ์ (อัครสำเนา). หน้า 2.

³ประจวบ อินออก, "เอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์" เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการประชาสัมพันธ์ ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ (อัครสำเนา), หน้า 1.

ปัจจุบันนี้ว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งี่ต้องการธุรกิจต้องมีไม่ใช่สิ่งมีกันแล้ว⁴ และเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการที่จะประเมินทัศนคติของประชาชน กำหนดนโยบายหรือรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานของคนที่สอดคล้องกับประโยชน์สุขของประชาชน และบริหารงานในวิถีทางที่จะให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและเชื่อถือ⁵ นอกจากนั้นยังเป็นการวางแผนอย่างสมบูรณ์รอบคอบประกอบด้วยความพยายามอย่างไม่ลดละในอันที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันและกลุ่มชนที่เกี่ยวข้อง⁶

ความมุ่งหมายของงานประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้น เราคงถือว่างานประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารหรือเป็นส่วนหนึ่งของงานฝ่ายจัดการ⁷ ความมุ่งหมายสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ ก็คือ

1. เพื่อสร้างความนิยม (Goodwill)

โดยการแสดงออกให้ประชาชนเห็นการดำเนินงานกิจการของสถาบัน การเผยแพร่ให้รู้ ชี้แจงให้เข้าใจ โดยการรู้จักใช้สื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการชี้แจงแถลงเรื่องราว

⁴บุญชู โรจนเสถียร, "การควบคุมภายในของธนาคาร" คำบรรยายในการประชุมสัมมนาทางวิชาการบัญชี ณ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดือนกุมภาพันธ์ 2518.

⁵Bertrand R. Canfield, Public Relations: Principle Cases and Problems (Homewood: Richard D. Irwin, Inc., 1963), p. 5.

⁶Herbert Lloyd, "Public Relations," Teach Yourself Book (London: The English University Press Ltd., 1971), p. 8.

⁷สะอาก คันศุภผล, "การประชาสัมพันธ์" เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การประชาสัมพันธ์ ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ (อัครสำเนา), หน้า 11.

นโยบายการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน และพยายามใช้การติดต่อแบบบุคคลวิถี (Two Way Process) เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในกิจกรรม นโยบาย และการดำเนินงาน นั้น⁸ ซึ่งเมื่อหากประชาชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อสถาบันก็ย่อมจะก่อให้เกิดความนิยมต่อสถาบัน ตลอดจนความเลื่อมใสในนโยบายที่ทำการดำเนินงาน และผลงานของสถาบัน ซึ่งความนิยมนี้จะ เป็นสิ่งสนับสนุนในการดำเนินงานของสถาบันให้ได้รับความสำเร็จโดยสะดวกยิ่งขึ้น

2. เพื่อป้องกันชื่อเสียง (Reputation)

สถาบันจะต้องพิจารณาหาข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระเบียบหรือวิธีการต่าง ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ประชาชน พยายามขจัดความขัดแย้งต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจผิด และหาเสียงสนับสนุนหรืออีกนัยหนึ่งคือประชาบดีและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง ความรู้และข่าวสารที่ได้รับอย่างเต็มที่⁹ เหตุที่ต้องขจัดความเข้าใจผิดเพราะความเข้าใจผิดเป็นที่มาของการเสื่อมเสียชื่อเสียง และการเสียชื่อเสียงไปนั้นย่อมเป็นการยากลำบากกว่าที่จะนำชื่อเสียงนั้นกลับคืนมาเป็นของสถาบันตามเดิม แม้จะเป็นความจริงหรือไม่ก็ตาม แต่ถาสถาบันปล่อยให้เกิดข่าวลือ (rumour) ในทางให้ร้ายแก่สถาบันแล้ว ย่อมลำบากมากที่จะแก้ไขข่าวลือนั้น ความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันชื่อเสียงนี้ แซมแบล็ค¹⁰ (Sam Black) ได้กล่าวไว้ว่า "การประชาสัมพันธ์ คือการกระทำเพื่อค้นหาและทำลายเสียซึ่งที่มาของความเข้าใจผิด"

⁸ ฆนวลดี กัตัญญุทวีทิพย์, "การประชาสัมพันธ์: เครื่องมือของงานพัฒนา," วารสารนิเทศสาร, ฉบับที่ 3 ปีที่ 2 (กันยายน, 2516), หน้า 7.

⁹ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

¹⁰ Sam Black, Practical Public Relations (London: Pitman & Son, 1966), p. 25.

หลักของการประชาสัมพันธ์

หลักของการประชาสัมพันธ์ มี 3 ประการ คือ¹¹

1. บอกกล่าวหรือเผยแพร่ให้ทราบ และเรียกร้องการสนับสนุนร่วมมือ
2. ป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด
3. วัคกระแสดความคิดเห็นของประชาชน

จากข้อ 1 หมายความว่า การบอกกล่าวเผยแพร่นโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน ผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนความเคลื่อนไหวของสถาบันให้ประชาชนทราบ เพื่อให้เขาเข้าใจกิจการของสถาบัน เป็นการเผยแพร่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันแก่ประชาชน ไม่ใช่การโฆษณาชวนเชื่อซึ่งเป็นการโฆษณาโดยโฆษณาชวนเชื่อให้เกิดความเลื่อมใส

จากข้อ 2 หมายความว่า การป้องกันมิให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิดในสถาบัน เช่น เข้าใจผิดในนโยบายความมุ่งหมาย และการดำเนินงานของสถาบัน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องตรวจตรากิจการอันอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ประชาชน และถ้าหากเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสถาบันขึ้นในกลุ่มประชาชน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ก็ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขไม่ว่าจะเป็นข่าวลือ การวิพากษ์วิจารณ์ ความเชื่อผิด ๆ ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงโดยเร็ว เพราะความเข้าใจผิดเป็นสิ่งบั่นทอนชื่อเสียงและความนิยมเลื่อมใสของสถาบัน

จากข้อ 3 หมายความว่า การตรวจสอบความรู้สึกและที่ท่าของกลุ่มประชาชนที่มีต่อสถาบันอย่างไร เพราะท่าทีและความรู้สึกของประชาชนมีอิทธิพลต่อการบริหารงานของสถาบันอย่างยิ่ง การบริหารงานของสถาบันนี้ใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นการวางแผนหรือดำเนินการจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับกระแสสังคม เพราะมิฉะนั้น สถาบันจะไม่ได้ได้รับความสนับสนุนจากประชาชน อันจะทำให้สถาบันไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารหรือดำเนินงาน ดังนั้น

¹¹ สะอาด คันศุภผล, การประชาสัมพันธ์ (พระนคร: มงคลการพิมพ์, 2500), หน้า 51.

สถาบันจึงต้องมีการวิจัยตรวจสอบกระแสประชามติ การวิจัยที่สำคัญนั้น คือการวิจัยมติด
 สาธารณะ¹² (Public Opinion Research) การวิจัยเป็นวิธีที่จะช่วยให้การตัดสินใจ
 และประกอบการวางแผนงานของสถาบันซึ่งเป็นวิถีการประชาสัมพันธ์ในแบบยุควิถี (Two
 Way Process) นั่นเอง

หลักสำคัญในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

หลักของการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น ยังนำไปสู่หลักของการดำเนินงาน
 ประชาสัมพันธ์อีกหลายประการที่จะจำแนกออกมาจากรายละเอียดของหลักทั้ง 3 นี้ และยังเป็น
 เป็นรายละเอียดที่อธิบายความหมายของประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมด้วย ดังนี้

1. การบอกกล่าวประชาชน โดยที่การประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องของความสัมพันธ์
 ระหว่างบุคคล การที่สถาบันต้องการให้ประชาชนสนใจจำเป็นจะต้องมีการบอกกล่าวประชาชน
 ทุกขั้นตอนเป็นลำดับไป เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจและมีความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้เกิด
 ความเลื่อมใสศรัทธาขึ้นได้ ซึ่งสื่อกลางของการบอกกล่าว เพื่อชักจูงความสนใจของประชาชน
 นั่นก็คือ "การประชาสัมพันธ์"

2. การเอาใจใส่กับประชามติ งานประชาสัมพันธ์มิใช่เป็นเพียงผู้ป้อนข่าวสารแก่
 ประชาชน และเรียกร้องให้สนใจเท่านั้น แต่การประชาสัมพันธ์ยังจะต้องมีบทบาทในการ
 เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนอันรวมไปถึงแนวความคิดต่าง ๆ ของเขา อีกทั้งรับ
 ความคิดเห็นและท่าทีของประชาชนในสังคมมาพิจารณาปรับปรุงแผนงานหรือแนวปฏิบัติงาน
 ของสถาบันของตนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นอันเป็นสิ่งแสดงออกซึ่งความ
 ต้องการของประชาชนด้วย

3. การติดต่อไปมาทั้งสองฝ่าย การที่จะล่วงรู้ถึงประชามติตามข้อ 2 นั้น ย่อมต้อง
 อาศัยการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (Two Ways Communication) เพื่อให้สถาบันกับ

¹² ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 1; กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 รุ่งวัฒนา, 2516), หน้า 67

ประชาชนมีความเข้าใจอันดีและมีความสัมพันธ์อันราบรื่นต่อกัน การประชาสัมพันธ์จะต้องเป็น
 สี่กกลางของการติดต่อสัมพันธ์จากสถาบันไปสู่ประชาชนวิธีทางหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็จาก
 ประชาชนขึ้นไปสู่สถาบันอีกวิธีทางหนึ่ง ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ สถาบันต้องให้ออกสาร
 ประกอบในการพูด หรือเขียน เพื่อที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เรามีต่อสถาบันโดยเสรีด้วย
 เฮอริเบร็ด ลอยด์¹³ (Herbert Lloyd) กล่าวไว้ว่า "ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมรับฟังปฏิกิริยา
 และความคิดเห็นของประชาชนเสมอ"

4. การยึดหลักความจริง งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องอาศัยการให้ข้อเท็จจริง
 แก่ประชาชนเท่านั้น มิฉะนั้นจะกลายเป็นงานของการโฆษณาขายตัวเองของสถาบันนั้น ๆ
 โดยใช้เล่ห์เพทุบายบิดเบือนความจริงเพื่อสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนต่อสถาบัน
 ของตน ดังเช่น การโฆษณาสินค้า (Advertising) การสร้างความเชื่อถือของงานประชา-
 สัมพันธ์นั้น กระทำได้โดยการเปิดเผยข้อเท็จจริงของสถาบันแก่ประชาชนโดยไม่ปิดบังหรือบอก
 ปัก การมีเรื่องปกปิดก็เท่ากับว่าเป็นการกันระบบส่งข่าวสารหรือสร้างความเข้าใจกับปวงชน
 ให้น้อยลงเป็นอันมาก¹⁴ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้เรื่อยไปสถาบันก็ยากที่จะมีความมั่นคงอยู่ได้ เพราะ
 ขาดการสนับสนุนและความไว้วางใจจากประชาชน จึงควรมีการเปิดเผยความจริงในการ
 บริหารให้มากที่สุด

5. การวางแผนและการกระทำที่ต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องจะต้องมีการ
 วางแผนเช่นเดียวกับงานทุกอย่าง การประชาสัมพันธ์จึงมีชิ้นงานง่าย ๆ อย่างที่ตนเข้าใจผิด
 หากแต่เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่มีกรรมวิธีในการดำเนินงานอันซับซ้อน มีการสำรวจวิจัยก่อน
 การวางแผนดำเนินงาน และการประเมินผลเช่นเดียวกับงานระดับบริหารอื่น ๆ¹⁵ และ

005718

¹³ Herbert Lloyd, op. cit., p. 14.

¹⁴ กริช สืบสนธิ์, "ว่าด้วยเรื่องการประชาสัมพันธ์," นิเทศศาสตร์ฉบับรับน้องใหม่
ปี 2516 (พระนคร: ชีระการพิมพ์, 2516), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

¹⁵ Sam Black, op. cit., p. 27.

เป้าหมายของการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ คือการสร้างและรักษาความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับประชาชน¹⁶ แต่การที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ จะกระทำโดยรวบเร็วมิได้ จำเป็นต้องอาศัยเวลาโดยดำเนินโครงการเป็นขั้น ๆ ไป ดังนั้น การประชาสัมพันธ์จึงต้องกระทำต่อเนื่องกันไป

6. การดำเนินถึงประโยชน์ทั้งสองฝ่าย งานประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินไปโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ทั้งของสถาบันและของประชาชนกลุ่มที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการดำเนินงาน มิใช่เพื่อผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติหรือตัวเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เอง งานประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องจะต้องเป็นการปฏิบัติในนามของสถาบันเพื่อประโยชน์ของสถาบันเท่านั้น

การประชาสัมพันธ์กับธุรกิจธนาคาร

การประชาสัมพันธ์สำหรับธนาคารพาณิชย์นั้น ได้เริ่มทำกันมาบ้างแล้วนับตั้งแต่เริ่มมีกิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเมื่อประมาณ 85 ปีมาแล้ว แม้ในระบอบนั้นลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งดำเนินการโดยชาวต่างชาติจะเป็นไปคล้ายผูกขาดกิจการประเภทนี้ก็ตาม แต่การที่ธนาคารพาณิชย์ของชาวต่างชาติในประเทศไทยครั้งแรก ๆ ได้พยายามสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในต่าง ๆ ให้บุคคลแต่ละกลุ่มเหล่านั้นมีความเชื่อถือในกิจการธนาคารพาณิชย์ของตนนับได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างหนึ่ง¹⁷

อีกราว 50 ปี ต่อมาจากระยะที่มีธนาคารพาณิชย์เกิดขึ้นในเมืองไทยครั้งแรกได้มีกิจการธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นของคนไทยเกิดขึ้นเพียงไม่กี่แห่ง และไม่ต้องมีการแข่งขันกันอย่างมากมายและกว้างขวางเหมือนในสมัยนี้ก็ตาม แต่ธนาคารพาณิชย์ในสมัยแรก ๆ ก็ดำเนินการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการขอบริการค่านายหน้าเงินของตนไปด้วยคล้าย ๆ โดยใช้คนที่

¹⁶Herbert Lloyd, loc. cit.

¹⁷คณีย์ บุณนาค, เอกสารประกอบการสัมมนาเจ้าหน้าที่สำนักการประชาสัมพันธ์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำนักงานใหญ่ 28 กันยายน 2517, หน้า 2.

เรียกว่า "คอมพรโตร์ (Comprador)"¹⁸ ทำหน้าที่เป็นผู้ประชาสัมพันธ์กิจการธนาคาร ใคจะได้รับความไว้วางใจจากลูกค้ามากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ การประชาสัมพันธ์ตัวเองและ ธนาคารของคอมพรโตร์เป็นสำคัญ

ครั้นมาถึงสมัยนี้กิจการธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่าง มากมาย การแข่งขันในวงการธุรกิจธนาคารก็มีมากขึ้น ดังนั้นความจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์ จะต้องทำการประชาสัมพันธ์ตัวเอง จึงทวีคูณขึ้นตามลำดับ จนถึงระดับที่มีการขยายตัวและอัตรา กำลังคนผู้ทำงานด้านประชาสัมพันธ์อีกทั้งมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการประชาสัมพันธ์ ลักษณะใหม่ ๆ ใ้กว้างขวางออกไป

สุเจนท์ ศรีสุข¹⁹ ได้พูดถึงเรื่อง การประชาสัมพันธ์ของธนาคารไว้ว่า "การ ประชาสัมพันธ์ของธนาคารนั้นรู้สึกว่าเป็นเรื่องจำเป็นมาก จะเห็นได้ว่าแทบทุกธนาคารได้ พยายามประชาสัมพันธ์ธนาคารของตนกันอย่างเต็มที่ วัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ก็ เพื่อให้ลูกค้าประชาชนรู้จักธนาคารในคำบคืและหันมาใช้บริการกับธนาคารมากยิ่งขึ้น"

การประชาสัมพันธ์แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ²⁰

ก. การประชาสัมพันธ์ภายในธนาคาร เป็นสิ่งสำคัญที่สุด นอกเหนือจากการ โฆษณาประเภทใด เพราะเมื่อลูกค้าหรือผู้มาติดต่อได้พบเห็นสิ่งที่ตั้งงามภายในธนาคารแล้ว ก็จะมีเกิดความประทับใจและจะบอกกล่าวญาติมิตร เพื่อนฝูงให้มาติดต่อกับธนาคารอีก แต่ ถาลูกค้ามาพบเห็นสิ่งที่ไม่น่าศรัทธาหรือการต้อนรับไม่ดีแล้ว ก็จะเป็นผลร้ายต่อธนาคารมาก การประชาสัมพันธ์ภายในธนาคารอาจแบ่งได้ดังนี้

1. การต้อนรับลูกค้า

¹⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁹สุเจนท์ ศรีสุข, "การหาเงินฝากประเภทต่าง ๆ และงานประชาสัมพันธ์" คำบรรยายในการอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาธุรกิจสาขา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, หน้า 11.

²⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-14.

2. การแต่งกายของพนักงาน
3. การรักษาความสะอาดของที่ทำการ
4. การพูดทางโทรศัพท์ ของพนักงานรับโทรศัพท์

ข. การประชาสัมพันธ์ภายนอกธนาคาร พนักงานทุกคนก็คือตัวแทนของธนาคาร หากมีความประพฤติเรียบร้อยก็จะเป็นการประชาสัมพันธ์ธนาคารไปในตัวด้วย แต่ในทางกลับกัน หากพนักงานธนาคารปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมก็จะนำชื่อเสียงมาสู่ธนาคารได้ ฉะนั้น การประพฤตินของพนักงานจึงเป็นสิ่งสำคัญด้วย นอกจากการที่พนักงานมีส่วนในด้านการประชาสัมพันธ์แล้ว ธนาคารยังใช้สื่อการโฆษณาประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยให้การประชาสัมพันธ์ได้ รับผิดชอบต่อสังคมยิ่งขึ้น สื่อโฆษณาต่าง ๆ มีดังนี้

1. การโฆษณาทางวิทยุหรือโทรทัศน์
2. การฉายสไลด์ในโรงภาพยนตร์
3. การติดโปสเตอร์
4. การโฆษณาทางหนังสือพิมพ์
5. การจัดส่งจดหมายถึงลูกค้า

ยูจีน มิลเลอร์²¹ (Eugene Miller) ประธานกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ของ บริษัทนิวยอร์ก เอ็กเชนจ์ (New York Stock Exchange) กล่าวถึงเรื่องการประชาสัมพันธ์ในวงการธุรกิจการเงิน เช่น ธนาคาร ไว้ว่า "การประชาสัมพันธ์ในวงการธุรกิจการเงินต่างก็มีการจัดตั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบริษัทและผู้ถือหุ้น และบริษัทกับประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้บริษัทการเงินได้รับความนิยมจากประชาชนยิ่งขึ้น" ในปัจจุบันนี้บริษัทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทการเงิน เช่น ธนาคารบริษัทเงินทุน ฯลฯ ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากมายจึงเกิดมีการแข่งขันกันขึ้น มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้บริษัทการเงินจัดตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ขึ้นมา คือ²²

²¹ Eugene Miller, "Financial Public Relations" in Lesly's Public Relations Handbook, edited by Philip Lesly (N.J.; Prentice-Hall, Inc., 1971), p. 81.

²² Ibid., pp. 81-82.

1. การเพิ่มขึ้นของบริษัทการเงิน รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ
2. การเพิ่มขึ้นของบริษัทเงินทุนและบริษัทขายพันธบัตร
3. อัตราการแลกเปลี่ยนทางการเงิน และราคาพันธบัตรสูงขึ้น ทำให้บริษัทการเงินมีความกระตือรือร้นที่จะทำให้บริษัทของตนได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้น
4. ความมั่นคงของบริษัทการเงินและธนาคาร ทำให้ประชาชนสามารถเลือกใช้บริการของแต่ละบริษัทโดยไม่แตกต่างกัน
5. ความก้าวหน้าด้านการลงทุนของประเทศ
6. ประชาชนต้องการให้ได้ผลประโยชน์ทางการเงินมากที่สุด จึงเลือกใช้บริการของบริษัทการเงินและธนาคารที่คิดว่าจะให้ประโยชน์กับตนมากที่สุด

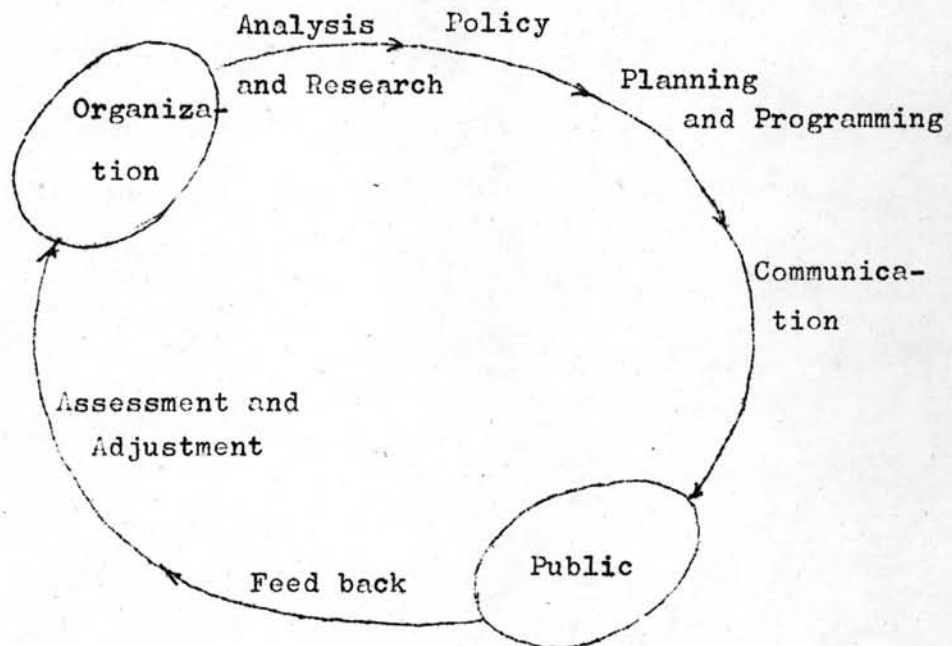
ฟิลลิป เลสลีย์²³ (Philip Lesley) ได้พูดถึงเรื่องการประชาสัมพันธ์ของสถาบันการเงินไว้ว่า "การประชาสัมพันธ์ในสถาบันการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสร้างทัศนคติที่ดีของสถาบัน ให้ประชาชนได้เห็นและนิยมชมชอบ" พร้อมกันนั้น เขาได้แนะนำวิธีทำการประชาสัมพันธ์สำหรับสถาบันการเงินไว้ดังนี้

1. ควรใช้หลัก 7 ประการในการประชาสัมพันธ์ คือ
 - ก. วิเคราะห์ทัศนคติโดยทั่วไปของประชาชน
 - ข. เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน
 - ค. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน
 - ง. กำหนดนโยบาย
 - จ. วางแผนงาน
 - ฉ. ปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้
 - ช. ศึกษาผลที่ได้รับโดยการประเมินผลและแก้ไขให้เหมาะสม

²³Philip Lesley, "Public Relations for Financial Organization" in Lesley's Public Relations Handbook edited by Philip Lesley (N.J.: Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1971), p. 208.

2. ปรับปรุงแผนการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ภายนอกสถาบัน
3. ใช้เทคนิคในการสื่อความหมายรวมทั้ง โสตทัศนูปกรณ์ให้เหมาะสม

The Public Relations Circuits

นอกจากนั้น ฟิลลิป เลสลีย์²⁴ (Philip Lesley) ยังได้กล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ ซึ่งธนาคารและสถาบันการเงินทั่วไปต้องมีเพื่อส่งเสริมให้งานด้านประชาสัมพันธ์ของธนาคาร ได้รับความสำเร็จยิ่งขึ้น คือ

1. ธนาคารต้องพยายามสร้างจุดเด่นให้เกิดขึ้นเพื่อให้แตกต่างจากสถาบันอื่น และเห็นได้ชัด คือ

- สถานที่ตั้งต้องเด่นชัดและสามารถมองเห็นได้ง่าย
- ลักษณะการตกแต่งภายในต้องมีศิลปะ รวมทั้งรูปแบบการให้สี ระบบเสียง

และอื่น ๆ

²⁴ Ibid, pp. 208-210.

- การบริการต่อลูกค้าของพนักงานทองดีและเป็นທີ່ประทับใจ
 - การโฆษณาที่ดึงดูดใจให้ประชาชนมาใช้บริการ เช่น ธนาคาร Chase Manhattan ในสหรัฐอเมริกา มีคำพูดชักจูงว่า "ท่านมีเพื่อนอยู่ที่ Chase Manhattan" (You have a friend at the Chase Manhattan)
 - การเผยแพร่บริการของธนาคารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการส่งจดหมาย (Direct Mail) ไปยังลูกค้า การส่งบัตรอวยพรในเทศกาลปีใหม่ การชักจูงให้มาใช้บริการต่าง ๆ
 - การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการประชาสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงของธนาคาร ดังเช่น ธนาคารเฟิสต์ เนชั่นแนล แห่ง เมืองชิคาโก (The First National Bank of Chicago) ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางนโยบายและหลักการอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจด้วย
2. ธนาคาร ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมด้วย เพื่อสร้างเกียรติภูมิให้กับสถาบัน เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน ซึ่งธนาคารแทบทุกแห่งในสหรัฐอเมริกาได้จัดโปรแกรมนี้ขึ้น
 3. ธนาคาร ต้องพยายามเข้าไปถึงประชาชนและสถาบันอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนกิจการของตนในปัจจุบันและอนาคต เช่น ชุมชน รัฐบาล รวมทั้งสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อให้สถาบันอื่น ๆ นั้น เป็นตัวกลางในการเผยแพร่เกียรติภูมิของธนาคารไปยังกลุ่มชนทั่วไป ทำให้ธนาคารมีชื่อเสียงมากขึ้น เป็นผลทำให้ประชาชนมาใช้บริการมากขึ้น
 4. ธนาคาร ต้องมีส่วนร่วมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ทั้งด้านเศรษฐกิจและอื่น ๆ

โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์

โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ สำหรับผู้ใช้นำมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ เรื่องราว ข่าวสาร เพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องและแจ่มแจ้ง โดยอาศัย

"การได้ยิน" ด้วยหู (โสต - Audio) และ "การเห็น" ด้วยตา (ทัศน - Visual)²⁵ การประชาสัมพันธ์นั้นต้องอาศัยตากับหูคือการได้เห็นกับการได้ยินเป็นส่วนสำคัญในการรับรู้มากที่สุด โสตทัศนูปกรณ์จึงมีความสำคัญในการเผยแพร่งานประชาสัมพันธ์ดังกล่าว²⁶

ในการใช้โสตทัศนูปกรณ์นั้น ผู้ชมจะทำให้ข้อเสนอของเขาเป็นที่เข้าใจและได้รับการเน้นโดยมีภาพและเสียงประกอบเป็นการสื่อให้เกิดความคิด อารมณ์ อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์จะได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมกับการพูด ผู้พูดจะใช้สื่อเหล่านี้เพื่อให้คนทั้งสามารที่จะรับข้อมูลที่ถูกต้องกว่า ชัดเจนกว่า มีการรับรู้จากสิ่งซึ่งจำลองให้เป็นตามจริง หรือของจริงซึ่งให้ความเข้าใจมากกว่าการอธิบาย²⁷ โสตทัศนูปกรณ์จะช่วยให้ผู้ทำการประชาสัมพันธ์ได้รับความสำเร็จมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับกรณีที่ผู้ใช้จะเลือกใช้ในโอกาสต่าง ๆ กัน คือ

1. โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้แล้วจะต้องช่วยดึงดูดความสนใจของประชาชน
2. จะต้องทำให้ประชาชนเกิดความสนใจมากขึ้น
3. ประชาชนสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น
4. ช่วยให้ผู้ประชาชนเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอด
5. ทำให้ประชาชนมีความจำใน เรื่องนั้นหรือมีจินตนาภาพในเรื่องนั้นไปอีกนาน

การทำงานประชาสัมพันธ์ก็เพื่อประโยชน์ของสถาบันดังนั้นจึงต้องรู้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ แล้วดำเนินการตามเป้าหมายนั้น เราต้องเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์เป็นสื่อช่วยให้ผู้รับได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและง่ายขึ้น โสตทัศนูปกรณ์จึงนับเป็น

²⁵ พยงค์ คชาลัย, "การประชาสัมพันธ์ในงานธุรกิจ" คำบรรยายวิชาประชาสัมพันธ์ ธุรกิจของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์, 2517.

²⁶ นภาพรณ ศิริโรเวรณ, "โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์" คำบรรยายวิชาประชาสัมพันธ์ธุรกิจของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์, 2517

²⁷ สมิต สัตตบุตร, คำบรรยายวิชาพาหวิทยา แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

เครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การประชาสัมพันธ์เกิดผลสำเร็จ

ในปัจจุบันนี้ กิจกรรมโสตทัศนศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทย ทั้งในวงราชการ วงการศึกษา และวงการธุรกิจ ต่างก็นำเอาวิชาโสตทัศนศึกษาไปใช้เป็นประโยชน์ในวงงานของตน อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ สำหรับในวงการธุรกิจนั้นมักไม่ค่อยนิยมก่อตั้งเป็นหน่วยโสตทัศนศึกษา แต่ได้นำกิจกรรมโสตทัศนศึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนกประชาสัมพันธ์ (Public Relations Section) หรือแผนกโฆษณา (Advertising Section) แล้วแต่นโยบายของฝ่ายบริหารนั้น ๆ²⁸

✓ สำหรับในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของกิจการธนาคารนั้น ดอกเตอร์ โรเบิร์ต พี. คาร์วาลีเยอ²⁹ (Robert P. Cavalier) ได้กล่าวถึงประเภทของโสตทัศนอุปกรณ์ ที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการธนาคารว่ามีอยู่หลายชนิดคือ

Black board	Picture	Pocket Cards	Movies
Charts	Photograph	Flannel boards	Overhead
Wall Charts	Signs	Magnetic board	Opaque Proj.
Flip Charts	Cartoons	Peg board	Tape Recorder
Easel Charts	Poster	Projectors	T.V.
Sketches	Displays	Slides	Teaching Machine
Maps	Phamplets	Filmstrips	Models
Graphes	Handout	Sound Slides	

²⁸ พิชัย สันตภิรมย์, "การใช้อุปกรณ์การสอนของครูอนุบาลโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

²⁹ Robert P. Cavalier, Bank Public Relations and Marketing (American Institutions of Banking, 1971), pp. 41-42.

แต่เดิมมาเมื่อประมาณ 10 ปีเศษ การแข่งขันเสนอขายบริการด้านการเงินแก่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครยังมีได้เป็นไปอย่างกว้างขวางและจริงจัง เช่น ในเวลานี้ การใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่นทางวิทยุ โทรทัศน์ ยังไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของธนาคารพาณิชย์เท่าใดนัก ส่วนใหญ่นิยมใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นสื่อถ่ายทอดความหมายเป็นอัตราสูงสุด การใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสารรายต่าง ๆ เป็นสื่อถ่ายทอดความหมายความเข้าใจที่เป็น การสร้างภาพพจน์ด้านดีคือธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร มุ่งไปในด้านการแสดงบทบาทของบุคคลองค์กรเพื่อเหนี่ยวนำให้ประชาชนเห็นและยอมรับว่า ธนาคารพาณิชย์ได้ทำหน้าที่ เป็นผู้ตอบแทนแก่สังคมส่วนรวมหรือสังคมเฉพาะกลุ่มไปแล้วหรือไม่ก็ถ่ายทอดความเข้าใจให้แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ในลักษณะที่ต้องการโต้แย้งหรือปฏิเสธต่อข่าวและบทความซึ่งโจมตี ต่อว่า เสียดสี การประกอบการของธนาคารพาณิชย์ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริงซึ่งอาจสร้างความเข้าใจผิดแก่ประชาชนส่วนรวมต่อภาพพจน์ด้านดีของธนาคารพาณิชย์ไปในทางตรงข้าม

ต่อมาในระยะ 4 - 5 ปีมานี้ ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งเริ่มให้ความสนใจคือสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์มากขึ้น แต่เป็นไปในลักษณะให้ความรู้และความบันเทิงในแง่วิชาการนอกจากนั้น ภาพยนตร์ สไลด์ เทปบันทึกเสียง และสื่อทัศนูปกรณ์ประเภทอื่น ๆ ก็เข้ามามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ผลประโยชน์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นไปในแง่การสร้างภาพพจน์ด้านดีงามของธนาคารพาณิชย์จากสายตาและความรู้สึกของประชาชนส่วนมากในสังคม และเพื่อผลประโยชน์ในการจูงใจให้ประชาชนทั่วไปรู้จักเข้าใจ และเชื่อถือในธุรกิจบริการของธนาคารพาณิชย์ไปพร้อมกัน

ธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครบางแห่ง เริ่มมีแนวโน้มที่จะใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ในรูปลักษณะของผู้ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

- การจัดทำเอกสารแนะนำอาชีพแก่เกษตรกร
- การจัดทำรายการวิทยุเพื่อตอบปัญหาและแนะนำการเกษตรกรรม
- การจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์รายงานภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
- การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมขนาดย่อม

- การเผยแพร่บทความ ข่าวสารทางเศรษฐกิจโดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารรายต่าง ๆ เป็นต้น

- การจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขำรงรักษาฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

- การจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อสาระความรู้และบันเทิงที่ไม่เป็นพิษเป็นภัย แก่เยาวชน

- การจัดทำรายการวิทยุที่เป็นสาระความรู้เพื่อเป็นวิทยาทานแก่สังคมส่วนรวม

- การบรรยาย ปาฐกถา ในเรื่องที่เป็นสารประโยชน์แก่สังคมบางกลุ่ม

ฯลฯ